

(ד) וְנִרְמָז עוֹד בְּאוֹתָהּ הַפְּרָשָׁה רֵמֵז לְגִלוֹת כְּמִנְיָן "וְנוֹשְׁנָתָם" י'. אוֹלֵי גַם כֵּן נִרְמָז בָּהּ חֻשְׁבוֹן הַגְּאוּלָּה הָעֵתִידִיָּה טו', שֶׁהִיא גְּאוּלַּת הָאֲמֶת. כִּי גְּאוּלַּת בְּבַל אֵינְנָה שְׁלִימָה טז'. רַק לֹא נוֹדַע הַסּוּד הֵהוּא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נוֹדַע קֵץ

ביאור

רמזים בנימטריא לזמן התחלת גלות ולקץ הגאולה

(ד) וגם יש בפרשה הזאת רמז לזמן התחלת גלות בבל, כמנין האותיות בתיבת "ונושנתם" י'. ואפשר שיש בה גם כן רמז לגאולה העתידה טו' מגלות שלנו, שהיא גאולה באמת, שהרי הגאולה מגלות בבל לא היתה גאולה שלמה טז'. אבל

חזון הגאולה

אוצר החכמה

שמונה מאות וחמשים ושתיים שנה כמנין ונושנתם", והשי"ת הקדים הגלות שתי שנים למנין זה, כדי שלא יתקיים בהם "כי אבד תאבדון". ועיין גיטין פת. וסנהדרין לח.

טו. ולקמן בסוף הספר (שער ד' סי' לו') כותב הרמב"ן רמז לזמן הגאולה העתידה [לפי שיטתו בביאור זמן הקץ], על פי גימטריא בפסוק "בצר לך ומצאוך" וכו' שבפרשה זאת.

טז. פירוש: שקשה, מה ענין הגאולה העתידה מגלות אדום לפרשה המדברת על גלות בבל. על זה מתרץ הרמב"ן שגאולת בבל לא היתה גאולה שלמה, ולא נגמרה אז הגאולה. וגאולה העתידה היא הגמר של גאולת בבל, לא דבר נפרד לעצמו. וכבר אז בזמן הגאולה היו מעותדים להגלות עוד. ורק הגאולה העתידה היא גמר הגאולה מגלות בבל, והיא גאולה באמת.

וענין זה מפרש הרמב"ן לקמן (שער ג' סי' ב') "שלא נתכפר להם בכל מה

אלקיך, אלא נאמר: "ובקשתם משם את ד' אלקיך". והיינו שמצננס ומזרזם לעשות הטוב, וגם מגיד להם העתיד, שהם עתידים לעשות כן.

ולכאורה קשה למה לי זירוז כיון שמובטח שיבקשו את ד', ואיך יתכן זירוז על מה שבין כך ובין כך יעשו. אבל אין זה קשה, שהרי רק מובטח שסוף סוף יעשו כן, אבל אפשר בקרוב ואפשר לאחר הרבה זמן, ושפיר שייך זירוז. ומטעם זה לא קשה גם ענין הבחירה, שלכאורה כיון שיש כאן הגדת העתיד שיבקשו את ד', הרי חסרה הברירה והבחירה. אלא שאין כאן הגדת העתיד על אדם מסוים או צבור או דור מסוים, רק הגדה שסוף סוף באיזה זמן יעשו כן. וכעין מה שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ו ה"ה) שלא גזר הקב"ה על מצרי פלוני להרע לישראל, ולכן לא בטלה מהם הבחירה, והוא הדין כאן. ועיין לקמן הערה ל"ד בזה.

יד. וכתב רש"י (שם): "רמז להם שיגלו ממנה [מן ארץ ישראל] לסוף

הַגְּאוּלָּה, כַּאֲשֶׁר לֹא הָיָה גַם כִּן סֵד חֲשֻׁבוֹן הַגְּלוּת נֹדֵעַ עַד שְׁאִירֵעַ אוֹתָם, וְהַתְּבוּנָנוּ בּוֹ". וְכֵן בְּבוֹא הַגְּאוּלָּה אֵלֵינוּ בַע"ה, אוֹלֵי יִתְגַּלֶּה מֵאוֹתָהּ הַפְּרָשָׁה סֵד הַחֲשֻׁבוֹן הַכְּמוּס בָּהּ.

(ה) וְאִם יֵשִׁיב אָדָם עָלַי בְּסִמְכֵי עַל חֲשֻׁבוֹן הָאוֹתִיּוֹת שְׁקוֹרִין אוֹתָהּ גִּמְטְרִיאָ, וְיִדְמָה בְּעֵינָיו כִּי הוּא הֶבֶל וְרִיק, בְּעֵבֹר שְׂיִכֵּל אָדָם לְהוֹצִיא כְּמָה פְּסוּקִים לְעֵנִין רַע וְזָר בַּחֲשֻׁבוֹן הַזֶּה.

אֲנַחְנוּ מְשִׁיבִים וּמוֹדִיעִים לְשׂוֹאֵל הַזֶּה, הָעֵנִין כַּאֲשֶׁר הוּא. אָמֵת כִּי אֵין אָדָם רִשָּׁאֵי לְדוֹן בַּחֲשֻׁבוֹן גִּמְטְרִיאָוֹת, וְלְהוֹצִיא מֵהֵן עֵנִין עַלֶּה בְּדַעְתּוֹ. אָבֵל קִבְּלָהּ"י

ביאור

לא ידוע לנו מהו הרמז הזה, משום שלא ידוע לנו קץ וזמן הגאולה. וכמו שלא היה ידוע הרמז לזמן גלות בבל עד שהגיעה הגלות, ואז התבוננו בו". וכן כשתבוא הגאולה העתידה בע"ה, אפשר יתגלה באותה פרשה, הרמז לקץ הגאולה שהיה כמוס וטמון בה.

קשה: איך אפשר לסמוך על גימטריאות

(ה) וְאִם יִטְעוֹן וְיִקְשֶׁה עָלַי אָדָם עַל זֶה שְׂאֵנִי סוֹמְךָ—עַל חֲשֻׁבוֹן הָאוֹתִיּוֹת שְׁנִקְרָא "גִּמְטְרִיאָ", וְלִפִּי דַעְתּוֹ עֵנִין זֶה הוּא הֶבֶל וְרִיק. שְׂהֲרִי אָדָם יִכּוֹל לְהוֹצִיא מִן הַפְּסוּקִים, בְּהִרְבֵּה מִקּוֹמוֹת, דְּבָרִים רַעִים וְשִׁקְרִים עַל יְדֵי חֲשֻׁבוֹן גִּמְטְרִיאָ.

ביאור מתי אפשר לסמוך על גימטריא

אֲנַחְנוּ מְשִׁיבִים רַק כְּשֶׁהִגִּיעַ לוֹ תְּשׁוּבָה, וּמוֹדִיעִים לוֹ עֵנִין זֶה כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְדָאֵי זֶה אִמֵּת שְׂאֵין לְאָדָם רִשׁוֹת לֹמֵר מֵעַצְמוֹ גִּמְטְרִיאָוֹת, וְלִלְמוֹד מֵהֵן מָה שֶׁהוּא מִחֲדָשׁ מִדַּעְתּוֹ. אָבֵל יֵשׁ מִסּוּרָה וְקִבְּלָהּ"י בִּיד רְבוּתֵינוּ, חֲכָמֵי הַתְּלִמוֹד הַקְּדוּשִׁים

חזון הגאולה

שְׁנַעֲשֶׂה בָּם מִן הָרַע [כְּלוּמֵר, הַעוֹנְשִׁים וְהַצְּרוֹת] עַד שִׁיגְלוּ שְׁנִית". הֲרִי שְׂאֵין גְּאוּלָּת בְּכֹל "גְּאוּלָּה שְׁלֵמָה", אָבֵל הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה הִיא גְּאוּלָּה שְׁלֵמָה, שֶׁהִיא הַשְּׁלֵמַת גְּאוּלָּת בְּכֹל, וְאֵין אַחֲרֶיהָ עוֹד גְּלוּת וְגְּאוּלָּה, וְהִיא הַגְּאוּלָּה "בְּאִמֵּת". וְלִכֵּן

יז. וּמִצְאוֹ הַרְמָזוֹ בְּתִיבַת "וְנוֹשַׁנְתָּם".

יח. לְשׁוֹן "קִבְּלָהּ" שֶׁכָּתַב כֵּאֵן הַרְמַב"ן ר"ל מִסּוּרָה שֶׁקִּבְּלוּ בְּעַל פֶּה. וְכֵן

בְּיַד רַבּוֹתֵינוּ, חֲכָמֵי הַתְּלִמוּד הַקְּדוּשִׁים י"ז, פִּי נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינֵי
 גִּימְטְרִיאוֹת יְדוּעוֹת, לְהִיּוֹת זֵכֶר וְאוֹת לְעֵנִין הַנֶּאֱמָר עַל פִּהּ, עִם שְׁאֵר הַתּוֹרָה
 שֶׁבַע עַל פִּהּ. מֵהֵן בְּעֵנִין אֲגָדָה, וּמֵהֵן בְּעֵנִין אִיסוּר וְהִיתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ ז"ל (נזיר
 ה.) "סֵתָם נְזִירוֹת שְׁלֹשִׁים יוֹם, דְּכָתִיב (במדבר ו ה) 'יְהִי'".² וְהֵעֵנִין הַזֶּה בְּעֵנִין
 הַגְּזֵרָה שְׁוֵה, שֶׁהֲרֵבָה גּוֹפֵי תּוֹרָה כ"א תְּלוּיִן בָּהּ, וְהוּא עֵנִין שֶׁיִּכּוֹל אָדָם לְהוֹצִיא

ביאור

ז"ל י"ט, שיש גימטריאות שנמסרו למשה בסיני, והן באין לזכר ולסימן לענין הנאמר
 על פה, וגימטריאות אלו הן בכלל שאר תורה שבעל פה. יש מהן הבאין בעניני
 אגדה, ויש מהן בעניני איסור והיתר, כמו שאמרו (נזיר ה.) "סתם נזירות שלשים יום,
 דכתיב (במדבר ו ה): 'יהיה'".² והלימוד בגימטריא הוא כעין הלימוד בגזרה שוה,
 שהרבה דברים שהם "גופי תורה" כ"א נלמדים בגזרה שוה. והרי על ידי הגזרה שוה

חזון הגאולה

שלא הניח מקרא ומשנה וכו' תקופות
 וגימטריאות" וכו'. ובהקדמתו לפירוש
 התורה כתב הרמב"ן: "וכל הנמסר למשה
 רבינו בשערי הבינה, הכל נכתב בתורה
 בפירוש, או שרמוזה בתיבות או
 בגימטריאות או בצורות האותיות" וכו'.

כ. דכתיב לענין נזיר (במדבר ו ה) "קדש
 יהיה", ו"יהיה" הוא שלשים
 בגימטריא. ולענין אגדה, כגון ברכות ח.
 שבת י: קמה: קמט: עירובין סה. יומא כ.
 נד. עו. סוכה מה: מגילה טו: מו"ק יז.
 כח. נדרים לב. ב"ק צב: ב"ב עה:
 סנהדרין פב: ק. מכות כג: הוריות יא:

כא. ר"ל דינים גמורים מדיני התורה.
 ואיתא בגמרא (כריתות ה.): "אמר
 ר' ינאי לעולם אל תהי גזרה שוה קלה
 בעיניך, שהרי פיגול אחד מגופי תורה,
 ולא לימדו הכתוב אלא מגזירה שוה וכו'.

לקמן (שער ד' סי' ט"ז) לענין משיח בן יוסף
 כתב: "אנחנו מקבלים בענינו וכו', ונאמר
 עליו בקבלה". והיינו משום שענין משיח
 בן יוסף כולו מסורה שקבלו רז"ל בעל
 פה, ואינו נזכר בכתובים, עיין שם בהערה
 פ"ט וכן ענין גימטריא, קבלנו בתורה
 שבעל פה.

יט. במשנה אבות (פ"ג מ"ח) "תקופות
 וגימטריאות פרפראות
 לחכמה". ופרש"י "חשבון האותיות
 ונוטריקון", וכן פירש הרע"ב. וכן הביא
 התוס' יו"ט בשם הערוך. [אמנם גם הביא
 דברי המהר"ל בספר דרך החיים שמפרש
 "לגימטריאות דמשנתנו שרצה לומר
 חכמת המדידה ותשבורת", יעו"ש].
 ובשלשים ושתים מדות של רבי אליעזר
 בנו של רבי יוסי הגלילי: "מדה כ"ט —
 מלשון גימטריא". ובכרייתא (סוכה כח.)
 איתא "אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי

פסוקים

מִמֶּנּוּ דְבָרִים רָעִים וְסוֹתְרִים עֵיקְרֵי הַתּוֹרָה, אֲלֵא שְׁאֲמְרוּ בָּהּ (פסחים סו. נדה יט.)
 "אִין אָדָם דִּן גְּזֵרָה שׁוֹה מֵעֲצָמוֹ"^{כב}, וְהִנֵּה הִיא לְקִיִּים ^{כג} וְלֹא לְסֹתוֹר.

וְכֵן הִיָּה סוֹד הַגְּלוּת — הַנְּרָמֵז בְּתִיבַת "וְנוֹשַׁנְתֶּם" — אֲעֲלֶם מִסּוֹרֶת וְקַבְּלָהּ,
 שְׂבָאוֹתָהּ פִּרְשָׁה נְרָמֵזת גִּימַטְרִיא בְּחִשְׁבוֹן הַגְּלוּת, וְלֹא נוֹדְעָה עַד שְׂבָאָה
 הַגְּזֵרָה הַהִיא, וְנִתְגַּלָּה סוֹדָהּ.

וְכֵן מִן הַדּוּמָה, גְּאוּלְתָּנוּ הָעֵתִידָה נְרָמֵזת שֵׁם בְּפִרְשָׁה ^{כד}, מִתְחַלֶּת (דברים ד

ביאור

יכול אדם לחדש דברים רעים ושקרים שסותרים את עקרי התורה. אלא שאמרו רבותינו ז"ל (פסחים סו., נדה יט.) "אין אדם דן גזרה שוה מעצמו"^{כב}, ונמצא שהיא באה רק לקיים את התורה^{כג}, ולא לסתור אותה.

רק כשהגיעה גלות בכל מצאו חז"ל הרמז בגימטריא של "ונושנתם"
 וכן הסוד של זמן גלות בכל — הנרמז בתיבת "ונושנתם" — קבלו רבותינו ז"ל במסורה שחשבון זמן גלות בכל מרומז בגימטריא באיזה מקום בפרשת "כי תוליד בנים". אבל לא ידעו מהו הרמז, עד שבאה הגלות, ונתגלה להם הסוד הזה.

רמז לגאולה עתידה בפרשת "כי תוליד בנים"

וְכֵן נִרְאָה שְׂגֵאוֹלָה הָעֵתִידָה גַם כֵּן נְרָמֵזת בְּאוֹתָהּ פִּרְשָׁה ^{כד}, וְהִרְמֵז הוּא בְּחֶלֶק

חזון הגאולה

רשאי לעשות כן, היה אפשר לומר בגזירה שוה דברים רעים ושקרים הסותרים את התורה], רק דורשים מה שקבלו במסורתם שנאמרה בזה גזרה שוה. וכן נמי ענין גימטריא.

כג. לקיים דברי התורה, ולא לומר חידושים זרים ושקרים הסותרים עקרי התורה. אי נמי יש לפרש: לקיים המסורה הניתנה בעל פה, ולא לסתור אותה.

כד. ולקמן (שער ד' סי' ל"ז) מפרש הרמב"ן רמז לזה, בגימטריא בתיבות

א"ר סימאי לעולם אל תהי גזירה שוה קלה בעיניך, שהרי נותר אחד מגופי תורה, ולא לימדו הכתוב אלא מגזירה שוה וכו'. אמר אביי לעולם אל תהי גזירה שוה קלה בעיניך, שהרי בתו מאנוסתו אחד מגופי תורה, ולא לימדה הכתוב אלא מגזירה שוה וכו'. אמר רב אשי לעולם אל תהי גזרה שוה קלה בעיניך, שהרי נסקלים הן הן גופי תורה, ולא לימדה הכתוב אלא מגזירה שוה" וכו'.

כב. שאסור לאדם לחדש גזרה שוה כפי העולה על דעתו, [שאם היה